

Archaeologies 2.1
HUNGARIAN Translation of abstracts

Translated by Fruzsina Cseh

CIKKEK

A caddo örökség újrafelfedezése

Robert Cast, Timothy K. Perttula, Bobby Gonzalez és Bo Nelson;
Oklahoma caddo népessége, valamint régészeti és környezeti tanácsadók, LLC

Absztrakt

A cikk célja, hogy felhívja a figyelmet a törzsek vezetői és a régészek közti jó viszony jelentőségére. E viszony egyik aspektusa az Amerikai Benne született Sírok Védelme és Repatriálása Törvény (Native American Graves Protection and Repatriation Act /NAGPRA/) követeléseinek tanulmányozása. A régészekkel együttműködő caddok számára csak abban az esetben lehet az emberi maradványok és az ezekhez kapcsolódó, illetve ezektől független temetkezési tárgyak, szent tárgyak, valamint a kulturális örökség elemei iránti jogokat biztosítani, ha ezek a jogok a NAGPRA által meghatározottak. Arqueología Maya e identidad política y cultural Maya en Guatemala

Álmok a világ peremén és az o'odham történelem egyéb felidézése

Chip Colewell, Amerikai Művészeti és Tudományos Akadémia

Absztrakt

Az o'odhamok, a tohono o'odhamok és az akimel o'odhamok történelme igen régre nyúlik vissza Észak-Amerika nagy kiterjedésű délnyugati részén elterülő kietlen pusztaságaiban. A cikk felvázol egy az idős o'odhamokkal és kulturális tanácsadókkal közösen folytatott népességtörténeti munkát, s így mutatja be azon útvonalak tanulmányozását, amelyekben az antik és ősi helyek alapvető elemei a mai o'odham ismereteknek. Ha a San Pedro-völgyre fókuszálunk – egy hagyományos területre, amely már nem áll az o'odham leszármazottak fennhatósága alatt – elkezdhetjük feltárni azokat a komplex viszonyokat, amelyek az őshonos amerikaiakat összekötik az őseik által kialakított anyagi tájjal. Különösen megnő ezen szempontok jelentősége, és sürgetőbbé válik a velük való foglalkozás, ha a benne született örökség gondolunk, valamint az egyre növekvő igényre a kulturális erőforrások kezelésével foglalkozó érintettek értékrendjének egyensúlyban tartására. Véleményem szerint a szakértőknek a régészeti lelőhelyeket és tárgyakat nem csak azok múltra vonatkozó információértéke miatt kell sokkal jobban megérteniük, hanem azért is, amit ezek a helyek és dolgok mai világunkról elárulnak.

(Kulcsszavak: O'odham, népességtörténet, örökségvédelem, régészeti lelőhely, San Pedro-völgy)

Széthúzó közösség: Dél-Afrika kulturális örökség értékű tájainak politikai helyezése

Alinah Kelo Segobye, Botswanai Egyetem

Absztrakt

Dél-Afrika kulturális öröksége betekintést nyújt abba, hogy a különböző örökségek és ezek kezelése hogyan okoz rendszeresen feszültséget az identitások értelmezésében. Az ilyen konfliktusok részben annak tulajdoníthatók, ahogyan a társadalomban a múltat értelmezik. A forrásokért, különösen a tájért egymással vitázó követelések némely nyoma nyilvánvalóan jelen van a mai identifikációs konfliktusokban, s megmutatkozik abban, ahogyan a mai Dél-Afrikában a tájat tisztelik és használják. A botswanai és dél-afrikai örökségértékű területekkel való méltatlan bánásmódról és használatukról folyó viták emlékeztetnek arra, hogy a régészeknek és az örökségvédelemmel foglalkozóknak továbbra is foglalkozniuk kell a múlt leírásával, s különösképpen azzal, hogy hogyan tálalják a múltat a nagyközönségnek. Ennek a párbeszédnek egy a hazai és más régészek által folytatott globális diskurzus keretein belül kell zajlania, az afrikai régészek megoszthatják arra vonatkozó tapasztalataikat, hogy azon területek változó politikai helyzete, ahol ők dolgoznak hogyan befolyásolja a múlthoz való hozzáférést a nagyközönség számára. Mindemellett, ha a világ régészei felfigyelnek azokra a kihívásokra, amelyekkel az örökségvédelemmel foglalkozóknak és a nagyközönségnek kell szembenéznie Afrikában, ez biztosíthatja az éberséget az örökség és a polgárság védelmében a jövő számára, hogy sértetlenül lépést tudjanak tartani a világ régészetének egyre szélesedő törekvéseivel.

Maja régészet és a maják politikai és kulturális identitása napjainkban Guatemalában

Avexnim Cojti Ren, First Nations Egyetem, Kanada

Absztrakt

Guatemalában a gyarmatosítás a majákat egyenlőtlen helyzetbe kényszerítette a ladinokhoz képest gazdasági, társadalmi, politikai és kulturális téren. Ez a tapasztalat semmiben sem különbözik más latin amerikai bennszülött népek tapasztalataitól. Miképpen más bennszülött népeknek, a majáknak is leírható folyamatosan fejlődő ellenállásuk története, ahogyan az egyes generációk újabb és újabb stratégiákat alkottak hátrányos helyzetük megszüntetésére. A régészet segítségével leírhatjuk a történelmet, vagy úgy, hogy lényeges hasznot nyújtunk ezzel, vagy úgy, hogy negatív sztereotípiákat hozunk létre a maja közösségekről. A Guatemalában dolgozó régészeknek sokkal etikusabbnak kell lenniük azokkal a leszármazott közösségekkel szemben, amelyekben kutatnak, különösen az

interpretáció és a maja történelemről alkotott elméletek terén. A majákra hatással vannak a régészet által szerzett ismeretek, és kizárólagos joguk van ahhoz, hogy megalkossák saját identitásukat a történelem segítségével.

FÓRUM TANULMÁNYOK

A World Archaeological Congress kritikai és személyes nézőpontból

Pedro Funari, Campinas State Egyetem, Brazília

Absztrakt

A tanulmány azzal az ismeretelméleti és politikai kontextussal foglalkozik, amely a World Archaeological Congress szervezetéhez és a tudomány további alakulásához vezetett. A WAC egy sor úttörő politikai álláspontot vonultatott fel egyfajta etikai kódexként, regionális és hazai jellegzetességek gyűjteményeként, előmozdítva ezzel a régészetet egy újabb, globális szintre. Mint a WAC egykori titkára, a szerző a szervezet demokratikus vonásainak elmélyítése mellett érvel.

A különbségek dicsérete

Robin Torrence, Ausztrál Múzeum, Sydney

Absztrakt

A nagyszabású kongresszusok lényeges részét képezik annak, ami a WAC-t meghatározza. A viták és széthúzások ellenére ezek a kongresszusok igen sikeresen hozták össze a legkülönbözőbb embereket, hogy azok megosszák egymással széleskörű tudásukat és nézőpontjukat. Az idők azonban változnak, és felteszem a kérdést, vajon nem kellene-e a WAC-nak új utakat keresnie. Javaslom, hogy a WAC fontolja meg, hogy több energiát fektessen a helyi kezdeményezések, valamint a kis, összpontosított és igen különböző összejövetelek támogatásába, hiszen ezek hosszú távon könnyebben be tudnak vonni a munkába egy nagyobb csoportot, elősegítik a változatosságot, és előmozdítják a nagyfokú és eredményes interakciókat.

Liberating Archaeology, Liberation Archaeologies and WAC

Larry Zimmerman, Indianai Egyetem – Purdue Egyetem, Indianapolis és az Eiteljorg Múzeum

Absztrakt

Ahogy mások, a WAC is kétségbe vonta annak helyességét, hogy a régészet az értelmezés során kitarthat az objektivitás és a politikamentesség mellett. Hiszen mindez eliedegenítette a bennszülötteket, kivetköztette őket és őseiket emberi mivoltukból. A WAC felismerte, hogy a régészet egy politikai kontextusban létezik, és mindezt figyelembe kell venni a múlt értelmezése és használata során. A WAC létrehozott egy szervezetet, amely hangot adott azoknak, akiknek múltját nagyrészt mások tárták fel,

mások interpretálták, és ezzel mások is “birtokolták”. Továbbá a WAC támogatta a bennszülöttekkel és más leszármazott közösségekkel való közvetlen együttműködést is. Lényegében, a WAC azzal a céllal indult, hogy megszabadítsa a régészetet annak tudományos gyarmatosítási gyakorlatától. Ezt a folyamatot tekinti át röviden ez a tanulmány. Maradt még tennivaló. A régészeknek körültekintően ki kell dolgozniuk az együttműködéshez szükséges ismeretelméleteket, és azt, hogy hogyan szándékoznak velünk megértetni az értelmezés során megalkotott történelmet. Még nehezebb feladat biztosítani azt, hogy a régészek, és azok a közösségek, melyekkel együtt dolgoznak megértsék, mennyire fontos szerepet játszhat a régészet abban, hogy a közösség felépítse, és megtartsa kulturális identitását.